

זמן של בני חורין – לוח השנה כמעצב זהות

רקע למורה על היחידה

היחידה משתייכת לתחום הדעת "שבילי מורשת" לחטיבת הביניים, ומתמקדת בבירור זהות יהודית-ישראלית, ובפרט בתפיסת המושג "זמן" - לא כנתון טכני או יומן מטלות יבש, אלא כביטוי עמוק לחירות ולעיצוב זהות אישית וקבוצתית. נקודת המוצא הרעיונית של היחידה היא המצווה הראשונה שניתנה לעם ישראל כקולקטיב ערב היציאה ממצרים: "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם". דרך עיסוק בטקסטים מגוונים – מקראיים, פרשניים, פילוסופיים ותרבותיים – היחידה בוחנת את ההבדל הקיומי בין זמן של עבד, המנוהל על ידי אחרים, לבין זמן של בן חורין, המנהל את זמנו ומעניק לו משמעות. לאורך היחידה נכיר את המנגנונים הקוסמיים והתרבותיים של לוחות השנה השונים (השמש, הירחי והמשולב היהודי) ונחקור את המתח המפרה שבין "שנה" (חזרה, קביעות ושינון) לבין "חודש" (התחדשות, שינוי וצמיחה פנימית). הטקסטים והפעילויות משמשים בסיס לשיח ערכי-פרשני ומזמינים את התלמידים לפתח עמדה ביקורתית ורפלקטיבית כלפי ניהול הזמן שלהם בעולם מודרני וגלובלי.

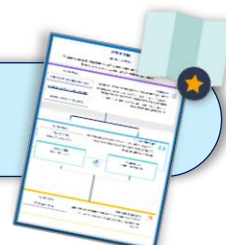
השאלה המניעה

"למי שייך הזמן שלי?" – האם לוח השנה הוא רק מערכת לחצים חיצונית המנהלת אותנו, או שהוא כלי תרבותי ורוחני המאפשר לנו ליצור משמעות, חירות ובחירה אישית? השאלה היא פתוחה, טעונה ורלוונטית באופן ישיר לחייהם של תלמידי חטיבת הביניים (כיתות ז'-ח'), והיא משמשת חוט השני המארגן את הקריאה, הדיון, הכתיבה והיצירה לאורך כל חמשת השיעורים.

מטרות היחידה

- מטרות זהות וערכיות:** לפתח בקרב התלמידים זהות גמישה ומודעת, המסוגלת לנווט בין עולמות תוך שמירה על נאמנות למורשת ולתרבות הלאומית; להבין את החשיבות של לוח השנה הכולל סיפור משותף ומייצר שפה ערכית וקהילתית לאורך זמן.
- מטרות ייחודיות תלויות גיל (כיתות ז'-ח'):** מתן לגיטימציה לבחינת שאלות של שייכות, עצמאות וזהות; חיזוק תחושת הביטחון בניהול הזמן האישי מול ציפיות סותרות של משפחה, קבוצת השווים (חברים) והחברה המודרנית; יצירת מרחב כיתתי בטוח לשיח גלוי על כפייה לעומת בחירה.
- מטרות פדגוגיות ותוכניות:** להבין את הקשר המהותי בין בעלות על הזמן לבין מושג החירות; להכיר את המנגנונים המדעיים והתרבותיים של הלוח השמשי (הגרגוריאני), הירחי (המוסלמי) והמשולב (היהודי); לנתח אטימולוגית ורעיונית את המושגים "שנה" ו"חודש"; לפתח מיומנויות של ניתוח טקסט, חשיבה מטאפורית, השוואה מורכבת וביטוי עצמי יצירתי.

מפת היחידה

למי שייך הזמן שלי? גיבוש עמדה אישית ותוצר

מטרות השיעור

תוכן	מיומנות	ערכים
סינתזה ואינטגרציה של כלל הידע שנקנה ביחידה (חירות, סוגי לוחות, קביעות מול חידוש, אדריכלות זמן) לכדי הבנה מגובשת ואקטיבית.	סינתזה של מידע מורכב, חשיבה ביקורתית רפלקטיבית, ביטוי אומנותי ויצירתי, עבודה שיתופית הפקתית	גיבוש עמדה אישית ואוטנטית לגבי מקומו של התלמיד בתוך הזמן התרבותי; חוויית שייכות קהילתית באמצעות יצירת תוצר כיתתי משותף וגאווה בו.

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "[ספריית תוכן ומקורות](#)"

דרכי הוראה

סבב רפלקציה מהיר ("בליץ")

כל תלמיד אומר משפט אחד או מילה אחת שהשתנו אצלו בהבנת המושג זמן בעקבות השיעורים האחרונים.

מיומנויות	מוקדי לימוד
רפלקציה, תמצות, הקשבה הדדית	השאלה מתחילת היחידה "למי שייך הזמן שלי?"
תוצר לשלב זה	
ענן מילים כיתתי על הלוח המשקף את השינוי התודעתי (למשל: "חירות", "בחירה", "ספירלה", "היכל").	

2 גוף השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

דרכי הוראה	
סדנה מעשית, ביטוי יצירתי ואומנותי	
הדף חייב לכלול: תאריך משמעותי (עברי ולועזי), הסבר קצר על ה"חידוש" או הערך שהוא מביא איתו, ואיור או סמל מתאימים.	
מיומנויות	מוקדי לימוד
סינתזה של ידע תאורטי, ביטוי עצמי יצירתי, תרגום רעיון מופשט למדיום חזותי ומילולי.	סדנת יצירה: לוח השנה שלנו הערכה חלופית ותוצר מסכם. כל תלמיד (או זוג) מעצב דף או מדור ספציפי בתוך לוח השנה הכיתתי הייחודי.
תוצר לשלב זה	
דף מעוצב ומוכן, המשלב ידע, רפלקציה אישית ואלמנט חזותי.	

3 סיכום השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

דרכי הוראה	
אירוע סיום והערכת עמיתים (סיור גלריה קצר)	
המורה מסכם את התהליך ומדגיש: "כעת, לוח השנה הזה מייצג את הזמן שלכם כבני חורין – יצרתם קהילה בעלת שפה וזמן משותף".	
מיומנויות	מוקדי לימוד
רפלקציה קבוצתית, הערכת עמיתים, הוקרה	תערוכת קיר חגיגית והשקה חיבור כל הדפים יחד לכדי לוח שנה שלם ותלייתו על קיר הכיתה המרכזי.
תוצר לשלב זה	
תוצר כיתתי מוגמר: "לוח השנה של כיתתנו" - עדות חזותית וערכית לזהות המשותפת וליכולת הבחירה בזמן.	

ספריית תוכן ומקורות